

Bratři a sestry,

ještě mi v hlavě zní některé tóny z prázdnin. Třeba rozhovory o Desateru na Pteňáku, hledání jeho aktuálního poselství i věčné vyrovnávání se se zákonickým porozuměním. Jistě jste si během četby evangelia v prvním čtení i v textu kázání všimli tři drobných slovíček, která jsou zároveň otázkou: „Jak to, že ...“ Toto farizejsko - zákonické „jak to, že“ zazní v jedné jediné kapitole hned třikrát. Jak to, že jí Ježíš s celníky a hříšníky, jak to, že se Ježíšovi učedníci nepostí, když se postí i učedníci Jana Křtitele, a konečně – jistě nejzávažnější případ: Jak to, že jeho učedníci dělají to, co se v sobotu dělat nesmí. Příkaz svěcení soboty byl nejčastějším předmětem Ježíšových rozhovorů se svými protivníky, kdy to patrně nejvíc jiskřilo...

Jsmo při četbě evangelí zvyklí, že za Ježíšem stále chodí právě farizeové. Jakoby jej v jednom kuse špehovali a slídili po něm, jestli neudělá něco zakázaného. Předpisy v době přelomu letopočtu byly v Izraeli jasné a nekompromisní. Málokdo si tehdy dovolil se jimi neřídit. Každý žid měl povinnost je dodržovat. Není proto divu, že zde musel Ježíš se svým odlišným přístupem narazit. **Jakože první:** Ježíš jí s celníky a hříšníky. S lidmi opovrhovanými a zatracovanými, které k sobě pozval až teprve on ! A mezi těmi, kteří jej následovali, bylo mnoho těchto lidí. Evangelista Marek nám ani neříká nic o tom, jestli činili pokání. Jeho řeč je stručná a prostá. Cokoli si k ní přimyslíme, už je na nás. Jen tohle tam stojí: jedl s nimi a mnoho z nich jej následovalo. Jeho láska předchází lidskou připravenost se sebou něco dělat. Kristova láska jde vždy velký kus před námi lidmi. A takovou láskou je i ta láska Boží. Osvobodivé a nečekané pozvání pro jedny, pro druhé nepřijatelně laciné ignorování lidského hříchu. Ježíš ovšem řekne, že ti lidé jsou nemocní a potřebují lékaře. Zcela jistě s nimi tedy pracuje. Nepřistupuje na jejich styl života, ale léčí je a mění.

Jakože druhé: Týká se postu. Postit se, to byla velmi důležitá věc pro zbožného žida. Pravidelným a veřejným půstem se smířovaly viny vyvoleného lidu. Ježíšovi učedníci se nepostí a zdá se, že je k tomu jejich učitel nevede. Po zaznění této druhé farizejské výčitky odpoví jiným obrazem: Půst se přece porušuje na svatbě. To byla výjimka z pravidla, kterou i farizeové respektovali. Ježíš je ženich a nevěstou jsou jeho následovníci. Až mezi nimi nebude, budou se postit. Ale je – li uprostřed nich, není důvod k půstu, ale je na místě jen radost a veselí. Asi právě tento výrok přijala raná církev jako základ pro pravidelné konání křesťanského postu. V době kdy čekáme druhý Kristův příchod může být půst nejen projevem pokání, ale současně touhy. Touhy po Kristu, touhy po jeho příchodu a jeho přítomnosti. Tomuhle farizeové jistě tehdy rozumět nemohli. Proto jim nezbyvá nežli jejich otázka: Jak to, že ... Pro ně je půst předpisem a náboženskou povinností, ovšem zřejmě bez radosti. V čase kdy je od nás Kristus vzat, žijeme i my. A proto toužíme po jeho přítomnosti a blízkosti. Vyhlížíme jej jako nevěsta svého ženicha. Půst jako výraz touhy po Kristově blízkosti má smysl a je pro nás i dnes možností. A kde je touha po svém Pánu, touha po živém Bohu a láska k němu, tam slovo povinnost je tak maximálně povinností milou, která radosti určitě nezabavuje.

Je jedna situace, kterou na své cestě dějinami prožíváme, a to je večeře Páně. Chvilé, kdy věříme, že Pán je přítomen již nyní, na této zemi, uprostřed svého lidu. Kdy touhu smí nahradit radost. Radost společenství ženicha a nevěsty. Během každodenního života se naše myšlenky rozbíhají různým směrem. Mnoho věcí musíme dnes a denně řešit, mnohé věci promýšlet, předvídat nežli se stanou, předcházet mnohým nebezpečím, podat výkon. Nepokazí se auto, dopadne dobře finanční kontrola, obstojím tam či onde? Na mnoho věcí je třeba být připraven, před mnoha věcmi pojištěn, dobře zabezpečen. Známe to všichni.

Ale chvíle večeře Páně je chvílí kdy prostě jen vychutnáváme své bytí na této zemi, společenství s druhými, chvíle, kdy nás zároveň zastihuje Boží království již v této časnosti, chvíle kdy Kristus je v našem středu a sytí nás. Ironií ovšem je, že zrovna tady, žel i mezi křesťany panuje nejednota ohledně toho, kdo je k tomuto hodu vlastně pozván. Ke katolickému přijímání evangelik nesmí, některé denominace mají taky svá pravidla. Třeba, že k večeři Páně může jen ten kdo je řádně a prokazatelně obrácen. A tak je zřejmé, že jsme ani my dnes farizejský přístup nepřekonali. Že jsme se té koule na noze tak docela nezabavili. Scházíme se ke společným modlitbám, to ano, spolupracujeme na mnoha bohubilých projektech, ale u jednoho stolu se sejít nemůžeme, protože se na jeho smyslu neshodneme. Striktní náboženská pravidla máme dodnes někteří raději nežli Kristovský přístup, kdy on k sobě zve každého bez rozdílu, kdy on dává a my smíme jen zdarma přijímat.

Poslední jakože: Jak to, že učedníci dělají to, co se nesmí dělat v sobotu? Pravidla ohledně soboty byla snad těmi vůbec nejdůkladnějšími. Šabat začínal již večer předchozího dne ve chvíli kdy vyšla první hvězda. Bůh přikazuje šest dní pracovat, ale dne sedmého nařizuje odpočínutí pro všechny příslušníky izraelského společenství vyvoleného lidu. Tady se to jakože týká přímo jednoho z Božích přikázání. Určitě jsme nezapomněli na to, že přikázání jsou původně mnohem spíše směrovky, ukazatele cesty nežli nařízení a rozkazy. Jak už jsme si naznačili, tímto směrem jdou farizeové vůči Ježíši velmi často. Jistě se zde jednalo o věc velmi citlivou, možná vůbec nejcitlivější a taky ostře sledovanou. Ohradí se vůči Ježíši v okamžiku, který se nám asi jeví velmi nepochopitelný a banální. Ježíšovi učedníci jdou obilím a vybírají zrna z klasů. Taková činnost byla v Judaismu pokládána za součást práce při sklizni, a tedy byla v sobotu zakázanou činností. Porušením soboty tady konflikt s farizejí prakticky vrcholí. Není zde člověk pro sobotu, ale sobota pro člověka. Den odpočinku je

přece darem. A člověk se přece smí právě v sobotu z Božích darů radovat. Sobota je učiněna pro člověka a ne člověk pro sobotu. To heslo neproněs až teprve Ježíš. Ono bylo již v židovství známé dávno. Už staří rabíni říkávali: Šabat je darem pro tebe a ty mu nejsi vydán napospas. Ne všem bylo ale tohle stejně blízké. Ne každý vnímal sobotu jako dar, pro mnohé byla spíše svazující povinností. Mnohem konfliktnější musel být výrok na konci oddílu: Proto je Syn člověka pánem i nad sobotou. Sobota jako dar a ne povinnost, to ještě. Ale že by se někdo stavěl nad ni? Opět je tohle možné přijmout jen tehdy, když uvěříme a přijmeme, kdo Ježíš je. Když se tohle evangelium dostalo prvním křesťanům poprvé do jejich uší, ne ještě do rukou, oni už v Ježíše jako Božího Syna věřili. Pro ně už byla tahle slova radostí a povzbuzením namísto pohoršení.

V našem oddíle je ještě jeden argument pro to, že náboženství pouhých předpisů a pouhé morálky nestačí. Ježíš předloží argument z písma: „*Nikdy jste nečetli, co udělal David, když měl hlad a neměl co jíst, on i ti kdo byli s ním? Jak za velekněze Abiataru vešel do domu Božího a jedl posvátné chleby, které nesmí jíst nikdo kromě kněží, a dal i těm, kdo ho provázeli?*“ I velký král David porušil jeden z předpisů ve chvíli, kdy on i jeho družina byla v nouzi a měla hlad. Člověk byl v té chvíli důležitější nežli princip, jakkoli posvátný. To ale není vše. Tento citát má svoje problémy. Když bychom si totiž našli ve Starém zákoně to místo, které Ježíš cituje, zjistili bychom, že tam není jméno Abiatar, ale Achimelech. Copak Ježíš nezná Písmo? Vypadá to skoro tak, jakoby se zde prostě a jednoduše spletl nebo překl. To ale není vše. Na tom místě v 1. Samuelově nečteme ani nic o tom, že by to jakkoli souviselo s otázkou soboty. Bylo by možné se přít o tom, jestli ten příklad, který uvedl, snese srovnání s učedníky vybírajícími klasy. Copak by bez toho uměli hladu? Našemu Pánu jde jistě o něco jiného. Žádný náboženský předpis není samoučelný. On může být dobrou pomocí a službou, ale jsou chvíle, kdy může zkomplikovat život nebo prostě a jednoduše zbařit radosti. Náboženský princip není u našeho Pána nikdy vzácnější nežli člověk sám. Jak rozumět tomu Ježíšovu omylu? Já mu rozumím tak, že zde vyjadřuje i svou svrchovanost a svobodu nad Písmem samotným. V tom může být výzvou i dnes mnoha dnešním křesťanům. My si někdy myslíme, že to nejsvatější je znát Písmo takřka z paměti, jindy klademe důraz na to, že je třeba je vykládat doslovně, jinak jej prý nebereme dost vážně. O tom, že porozumění Písmu se liší od denominace k denominaci nemluvě. To, jak Ježíš tady s Písmem zachází, musí být pro nás velmi osvobodivé. On je nebere ani otrocky doslova, ani nebazíruje na obsahové přesnosti. A právě tak jej bere ve skutečnosti velmi vážně. A Písmo je pro něj především hlubinou svobody, živým svědectvím o Božím jednání s člověkem. Za tím obrazem nového vína, které patří do nových měchů, je radostná, svobodná a zralá víra. A to slůvko „nové“ není myšleno v chronologickém, časovém smyslu. Nové neznamená nutně vždycky současné a moderní. Nové je to, co je zralé, dospělé, svěží, plné radosti a pokoje. Staré je naproti tomu to, co přichází tak akorát s poznámkami typu: „Jak to, že...“ Jak to, že něco děláš, nebo naopak neděláš. To jsi křesťan?

Ježíš při svých polemikách s farizeji nevystupoval proti židovskému náboženství. Sám byl přece jeho příslušníkem. Vystupoval proti staré víře, založené na strachu a neustálém pocitu viny. Taková víra je nedospělá. Víra dospělá ví, že život pod Božím řádem je životem plným, životem, který má svou hloubku i dynamiku, ví taky, že před Bohem nejsme trapné loutky které jen plní předpisy, papouškují předem naučené odpovědi a nejsou schopni se sami rozhodovat a přijímat za svá rozhodnutí odpovědnost. Taková víra bývá možná leckdy náročnější. Etika křesťanova jednání na tomto základě je etikou situační. Řídím se nejen předpisy, ale taky svým svědomím. Nesoudím bližního, protože jsem nikdy nemohl být v jeho situaci.

Když T.G. Masaryk přijel z ciziny do nově vzniklé republiky, čekali jej na Hlavním nádraží v Praze mezi mnoha také církevní představitelé. A on k nim tehdy pronesl památnou výzvu: „Neste lidem živé náboženství.“ Živé náboženství bylo pro něj náboženství Ježíšovo. To je víra, která člověka nespoutává, ale osvobozuje. Je důvěrou živému Bohu, který člověka přijímá a proměňuje, namísto aby zatracoval. Takový Bůh je a takového nám jej náš Pán zjevil. Díky jemu za to. Amen.

Modlitba: Pane Ježíši Kriste, Nedopust', aby naše křesťanství bylo jen povinností bez radosti a bez lásky. Taková povinnost nás činí tvrdými. Namísto tvrdosti nás uč pokoře, otevřenosti. Dávej radost, která z nás bude tryskat a proudit a tak se přenese na mnohé. Amen.